

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

атракціями; населення регіону через низький рівень доходів; низький рівень інвестиційної активності туристичної галузі. Впровадження новітніх технологій у процесі здійснення туризму та рекреації; облаштування транспортної інфраструктури дасть змогу збільшити кількість пасажироперевезень у межах області до об'єктів туризму; збільшення кількості готельних закладів та агросадіб дасть змогу здійснювати довготривалий відпочинок поблизу туристичних destinations; створення якісного туристичного продукту через зростання конкуренції на ринку туристичних послуг	надмірне використання вичерпних природнорекреаційних ресурсів; недофінансування туристичних програм
---	---

Із цього аналізу випливає, що сильних сторін та можливостей для розвитку рекреаційної діяльності в Гусятинському районі є більше, аніж слабких сторін та перешкод. Реалізація зазначених можливостей потребує значних капіталовкладень та підтримки з боку держави. Проте така стратегія дає змогу в майбутньому отримати позитивний соціально-економічний ефект у межах регіону та його окремих населених пунктів. З огляду на той факт, що туризм впливає на понад 50 секторів економіки регіону, насамперед транспорт, торгівлю, будівництво, сільське господарство і є перспективним напрямом перебудови економіки, туризм в районі варто розвивати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Медведєва К. В. Про методи оцінки регіонального історико-культурного потенціалу / К. В. Медведєва // Регіон-2011. Стратегія оптимального розвитку : матеріали наук.-практ. конф. (10-11 листопада 2011). – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011
2. Основні напрямки оптимізації рекреаційного господарства Тернопільської обл. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://geography.lnu.edu.ua>
3. Підходи до оцінки рекреаційного потенціалу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://tourlib.net>
4. Програма розвитку туризму в Гусятинському районі на 2016 – 2020 роки
5. Територіальна організація рекреаційного господарства регіону. / Б.Т. Пушкар, З.М. Пушкар. – Тернопіль: «Вектор» 2014
6. Тернопільська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://oda.te.gov.ua>

*Солярчук Оксана
Науковий керівник – доц. Питуляк Микола*

ДО ПИТАННЯ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «КУЛЬТУРНИЙ ЛАНДШАФТ»

Відноsinам людини з природою слід забезпечити гармонійне поєднання, що матеріалізуються у створенні культурних ландшафтів, у яких структура раціонально змінена і оптимізована на науковій основі.

У даному інформаційному світі, в період екологічної кризи, на міжнародному рівні розробляється стратегія захисту навколишнього середовища. Один із шляхів виходу з даної кризи є відновлення, збереження і розвиток культурного ландшафту.

Здійснення аналізу і дослідження трактування поняття «культурний ландшафт» на основі літературних, довідкових джерел, встановлення головних чинників їх формування є метою нашого дослідження.

Культурний ландшафт є об'єктом детального вивчення різних наук і наукових напрямів, зокрема історії, культурології, мистецтвознавства, ландшафтної архітектури тощо. Проте з метою розв'язання питань раціонального природокористування це об'єкт дослідження саме антропогенного ландшафтознавства. В українській та зарубіжній географії до цієї проблеми зверталися такі вчені: Ю. Веденін, М. Гродзинський, Я. Данек, Г. Денисик, В. Каганський, В. Калущков, О. Ковальов, Т. Красовська, М. Кулешов, Ф. Мільков, В. Ніколаєв, В. Пашенко, С. Романчук, та інші. В американській та європейській географії концепція культурного ландшафту впроваджена К. Зауером [2]. Проблематика руського культурного ландшафту розроблялася на початку XX століття, а українського – початок XXI століття, активно формується поняттєво-термінологічний апарат, складаються різні підходи, система методів, проводяться польові дослідження.

У вітчизняних наукових ідеях поняття «культурний ландшафт» пройшло еволюцію від елементарного його ототожнення з антропогенним, через розширене визначення з деталізацією всіх його ознак, властивостей та значення до символічного конструкта, що наявний лише у свідомості людини.

В даний час поняття "культурний ландшафт" має такі визначення:

У сучасному ландшафтознавстві культурний ландшафт – це ландшафт, який є ефективним з погляду виконання ним заданих суспільством функцій і при цьому його середовище є сприятливим для життя людини, а деструктивні ландшафтоутворюючі процеси відсутні [4]; це свідомо змінений господарською діяльністю природний ландшафт для виконання ним певних функцій (сільськогосподарських, лісгосподарських, житлових, виробничих тощо), який підтримується людиною в такому стані, який би був максимально наближений до його природного оточення (збереження і відтворення компонентів ландшафтного комплексу) [6]; це різновид антропогенного ландшафту, створеного людиною свідомо, шляхом зміни природного ландшафту у потрібному напрямі для господарських потреб [7]. М.Д. Гродзинський обґрунтовує культурний ландшафт з п'яти точок зору: як антропогенний ландшафт; як оптимальний ландшафт; як регіон; як середовище; як зразок, спадщина.

Г.І. Денисик зазначає: «щоб зрозуміти суть поняття «культурний ландшафт» необхідно мати на увазі таке:

– культурний ландшафт – це антропогенний ландшафт, а тому будь-які спроби віднести до культурних натуральні ландшафти, що часто можуть краще виконувати необхідні для людини господарські, естетичні та інші функції, ніж антропогенні, не можуть мати наукового обґрунтування. Більше того, не кожний натуральний ландшафт, як і антропогенний, придатний для життя та діяльності людей;

– поняття «антропогенний ландшафт» значно ширше ніж «культурний ландшафт». Культурний ландшафт складова антропогенного, тому ототожнювати їх неможливо. Антропогенний ландшафт – це ландшафт створений людиною (загальне поняття), культурний – лише та його частина, що задовольняє ті чи інші «культурні» вимоги окремої особи або суспільства;

– культурні ландшафти не можуть розвиватися самостійно. Це регульовані людиною антропогенні геокомплекси, які необхідно постійно підтримувати в оптимальному для людини стані. У їх структурі домінують ландшафтно-інженерні системи, що часто дає змогу ставити знак рівності між ними. Якщо людина перестає підтримувати функціонування культурного ландшафту, він поступово переходить у ландшафтно-техногенну систему або власне антропогенний ландшафт;

– культурний ландшафт – результат раціонального природокористування й ведення господарства незалежно від суспільного устрою. При всіх формах державного устрою і в різні історичні часи, значимість і продуктивність культурного ландшафту були вищими тих природних (натуральних, натурально-антропогенних та антропогенних) ландшафтів на місці яких вони створені;

– культурний ландшафт не може формуватися стихійно. Це запрограмований ландшафт і його можуть перебудовувати від потреб людини, а тому появу культурного ландшафту та регіони його розповсюдження можна прогнозувати;

– культурний ландшафт функціонує лише заданий, тобто необхідний людині проміжок часу. З припиненням дії людини, він перестає розвиватися, вірніше функціонувати, як культурний [5].

Становленням і розвитком концепції культурного ландшафту в зарубіжних наукових працях найчастіше слід завдячувати ЮНЕСКО.

Все частіше акцентують увагу охороні цілісних історико-культурних і природних територіальних комплексів, що включають в себе: окремі пам'ятки та їх ансамблі; історично характерні типи забудови та об'єкти ландшафтної архітектури; різноманітні форми інженерного облаштування території; природно-технічні системи; біоценози, адаптовані до традиційного природокористування; інші об'єкти, демонструють взаємодію і взаємообумовленість природних і культурних об'єктів, явищ і феноменів. Саме такі утворення складають один з найбільш складних об'єктів історико-культурної спадщини, належить до категорії «культурний ландшафт».

Головними ознаками культурного ландшафту є: гармонізація природної, соціальної та виробничої підсистем; оптимальне та стійке функціонування; мінімізація деструктивних процесів; здорове середовище існування; наявність постійного моніторингу; антропогенне управління, охорона та догляд; високі естетичні якості [4].

Зацікавленість науковців у пізнанні феномену сучасного культурного ландшафту зрозуміла. Це вимагає від науковців детальніших досліджень культурних ландшафтів не лише у межах природних зон, але й у міжзональних геоекотонах де їх формування й подальше функціонування має свої специфічні ознаки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безлатня Л.О. Специфічні ознаки культурних ландшафтів міжзонального геоекотону «лісостеп-степ» Правобережної України // Геополітика и екогеодинамика регионів. – Симферополь, 2014. – Т. 10. – Вып. 1. – С. 356-358
2. Веденін Ю. А. Культурний ландшафт як об'єкт культурної та природної спадщини // Изв. РАН. Сер. геогр. - 2001. - № 1. - С. 7--14.
3. Воловик В.М. Етнокультурні ландшафти містечок Поділля - Вінниця: ПП «О.Власюк», 2011.-270с., іл..
4. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір: монографія: у 2 т. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2005. – Т. 2. – 503 с
5. Денисик Г.І. Культурний ландшафт: теорія і практика. – Вінниця, ПП «ТД «Едельвейс і К», 2010. – С. 3-4.
6. Єлькіна С. В. Юридична природа «культурного ландшафту» як складова інституту ландшафтного використання та охорони земель // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. - 2014. - Т. 27 (66), № 2. - С. 104-113
7. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. – Львів : Світ, 2005. – 454 с.
8. Ковальов О.П. Ландшафт культурний і безкультурний // Культурний ландшафт: теорія і практика. Збірник наукових праць [за ред. Г.І. Денисика]. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2010. – С. 4-10.
9. Мильков Ф.Н. Основные проблемы физической географии – М. : Высшая школа, 1967. – 251 с

Небесна Лілія

Науковий керівник – доц. Таранова Наталя

ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ РОЗПОДІЛ АТМОСФЕРНИХ ОПАДІВ НА ТЕРИТОРІЇ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Проблема клімату нашої планети та її мінливості є однією з центральних у сучасній метеорологічній науці. В умовах стрімкого науково-технічного прогресу залежність людства від клімату не зменшилась, а навпаки, значно зросла, завдяки чому дослідження мінливості клімату набули чітко визначеного практичного значення. Протягом останнього десятиліття двадцятого та початку двадцять першого століть виникла потреба у вищому рівні розуміння